

2

D E K R E T

z dnia 6 stycznia 1945 r.

o deponowaniu i wymianie banknotów Banku Emisyjnego w Polsce.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Bilety złotowe Banku Emisyjnego w Polsce emitowane przez okupanta, nazywane poniżej banknotami „krakowskimi”, przestają być obiegowym środkiem płatniczym na obszarze Państwa Polskiego z dniem 10 stycznia 1945 r.

Art. 2. W czasokresie od 10 stycznia 1945 r. do 28 lutego 1945 r. każdy posiadacz banknotów „krakowskich” obowiązany jest złożyć je jednorazowo w całości w urzędzie skarbowym lub przedsiębiorstwie bankowym, określonym przez Ministra Skarbu.

Art. 3. (1) Złożone banknoty „krakowskie” będą wymienione na bilety skarbowe z napisem „Narodowy Bank Polski” po kursie jeden do jednego na rzecz:

- a) przedsiębiorstw bankowych, osób prawnych prawa publicznego, przedsiębiorstw państwowych lub będących pod zarządem państwowym, przedsiębiorstw stanowiących własność związków samorządowych — w wysokości, którą określi Minister Skarbu;
- b) instytucji samorządowych, społecznych, religijnych, kulturalnych, oświatowych, związków i stowarzyszeń dobroczynnych oraz wydawnictw — w wysokości, którą określi komisarz wojewódzki po zasięgnięciu opinii właściwego wojewody; od decyzji komisarza wojewódzkiego służy zainteresowanemu odwołanie do Ministra Skarbu w terminie 7-dniowym od dnia zawiadomienia o decyzji;
- c) zakładów rzemieślniczych, zatrudniających oprócz członków rodziny nie więcej niż jednego pracownika i przedsiębiorstw prywatnych posiadających karty rejestracyjne na rok 1944 według działów: Ic, Ilc, Vabc, VII, VIII, X i XI — nie więcej niż po zł 2.000.— na zakład lub przedsiębiorstwo;
- d) zakładów rzemieślniczych, zatrudniających oprócz członków rodziny więcej niż jednego pracownika, spółdzielni oraz wszystkich innych przedsiębiorstw

lub zakładów nieobjętych lit. a — c — w wysokości, którą określi komisja dla spraw wymiany banknotów „krakowskich” przy urzędzie skarbowym;

e) wszystkich osób fizycznych nie będących właścicielami przedsiębiorstw lub zakładów objętych lit. c i d — nie więcej niż po zł 500.—

(2) Prawo do wymiany przysługuje osobom fizycznym, które w dniu złożenia banknotów „krakowskich” mają ukończonych 18 lat.

(3) Osobom wojskowym w służbie czynnej, wymiany banknotów „krakowskich” dokona jednorazowo płatnik jednostki wojskowej, do której wojskowy przynależy — w granicach złożonej kwoty w banknotach „krakowskich”, nie więcej jednak niż w wysokości jednomiesięcznej pensji.

(4) Część kwoty złożonej, która nie uległa wymianie, pozostaje w depozycie.

(5) Wymiana banknotów „krakowskich” nastąpi jedynie na rzecz osób fizycznych i prawnych, mających zamieszkanie, względnie siedzibę na obszarze wyzwolonym do dnia ogłoszenia niniejszego dekretu, o ile na tym obszarze banknoty „krakowskie” były dopuszczone do obiegu jako środek płatniczy.

Art. 4. (1) Przy każdym urzędzie skarbowym tworzy się komisję dla spraw wymiany banknotów „krakowskich” (art. 3 ust. (1) lit. d).

Skład komisji jest następujący:

- a) naczelnik urzędu skarbowego jako przewodniczący,
- b) przedstawiciel właściwej rady narodowej,
- c) przedstawiciel referatu przemysłowo-handlowego przy starostwie powiatowym, a w miastach wydzielonych przedstawiciel wydziału przemysłowo-handlowego urzędu wojewódzkiego.

(2) Od decyzji komisji służy stronie w terminie 7-dniowym od dnia zawiadomienia o decyzji odwołanie do komisarza wojewódzkiego wyznaczonego przez Ministra Skarbu.

(3) Podjęcie sumy z wymiany oznacza zrzeczenie się prawa odwołania.

Art. 5. Minister Skarbu może w wyjątkowych wypadkach gospodarczo uzasadnionych zezwolić na dokonanie wymiany banknotów

„krakowskich” do pełnej wysokości zdeponowanej sumy.

Art. 6. (1) Kto wykracza przeciw przepisom niniejszego dekretu lub rozporządzeń i zarządzeń na jego podstawie wydanych, podlega karze grzywny do jednego miliona złotych.

(2) Nadto sąd orzeknie przepadek zakwestionowanych banknotów na rzecz Skarbu Państwa.

(3) Do orzekania o przestępstwach przewidzianych w ust. (1) są właściwe sądy grodzkie.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej, Administracji Publicznej i Sprawiedliwości.

Art. 8. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 10 stycznia 1945 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Obrony Narodowej:

Michał Rola-Żymierski generał broni

Minister Administracji Publicznej:

Józef Maślanka

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Sprawiedliwości:

Edmund Zalewski

3

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: OBRONY NARODOWEJ, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 6 stycznia 1945 r.

w sprawie wykonania dekretu o deponowaniu i wymianie banknotów Banku Emisyjnego w Polsce.

Na podstawie art. 7 dekretu z dnia 6 stycznia 1945 r. o deponowaniu i wymianie banknotów Banku Emisyjnego w Polsce (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 2) zarządzam, co następuje:

§ 1. W celu przeprowadzenia wymiany banknotów „krakowskich” dzieli się ich posiadaczy na następujące grupy:

- a) do grupy 1-szej należą przedsiębiorstwa bankowe;
- b) do grupy 2-ej należą osoby prawne prawa publicznego, przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym oraz przedsiębiorstwa stanowiące własność związków samorządowych;
- c) do grupy 3-ciej należą instytucje samorządowe, społeczne, religijne, kulturalne, oświatowe, związki i stowarzyszenia dobroczynne oraz wydawnictwa;
- d) do grupy 4-tej należą zakłady rzemieślnicze, zatrudniające oprócz członków rodziny nie więcej niż jednego pracownika oraz przedsiębiorstwa posiadające karty rejestracyjne na rok 1944 według działów: Ic, Ilc, Vabc, VII, VIII, X, XI;
- e) do grupy 5-tej należą zakłady rzemieślnicze, zatrudniające oprócz członków rodziny więcej niż jednego pracownika, spółdzielnie oraz przedsiębiorstwa z wyjątkiem objętych lit. a), b), c), d);
- f) do grupy 6-tej należą osoby wojskowe w służbie czynnej;

g) do grupy 7-ej należą wszystkie inne osoby fizyczne, nie będące właścicielami przedsiębiorstw lub zakładów objętych lit. d) i e).

§ 2. (1) W dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia winni wszyscy posiadacze banknotów „krakowskich” grupy 1-szej, 2-ej i 3-ej sporządzić protokoły, stwierdzające faktycznie posiadaną w kasie na ten dzień sumę gotówki z wyszczególnieniem odrębnie sumy w banknotach „krakowskich” i sumy w biletach skarbowych z napisem „Narodowy Bank Polski”.

(2) Protokoły te podpiszą:

- a) w przedsiębiorstwach bankowych — dyrektor i druga osoba upoważniona do działania w imieniu tych instytucyj oraz kasjer,
- b) w innych przedsiębiorstwach i instytucjach — dwie osoby upoważnione do działania w imieniu tych przedsiębiorstw lub instytucyj i kasjer.

(3) Protokoły te winny być złożone tego samego dnia we właściwym urzędzie skarbowym. Równocześnie prześle grupa 1-sza i 2-ga uwierzytelnione odpisy protokołów Ministrowi Skarbu, grupa 3-cia — właściwemu komisarzowi wojewódzkiemu.

§ 3. W czasokresie od 10 stycznia 1945 r. do 28 lutego 1945 r. wszyscy posiadacze banknotów „krakowskich” winni je złożyć jednorazowo w całości:

- a) grupy: 1-sza, z wyjątkiem przedsiębiorstw bankowych w wymienionych